

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий Інститут мистецтв

Кафедра музичної україністики та народно-інструментального мистецтва

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ІНСТРУМЕНТОЗНАВСТВО, ІНСТРУМЕНТОВКА ТА
АРАНЖУВАННЯ У НАРОДНОМУ ВИКОНАВСТВІ**

Освітня програма – Інструментально-виконавське мистецтво

Спеціальність 025 Музичне мистецтво

Галузь знань 02 Культура і мистецтво

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 8 від 16 січня 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Інструментознавство, інструментовка та аранжування
Викладач (і)	доц. Гулянич Ю. М.
Контактний телефон викладача	095 064 94 84 Гулянич Ю. М.
E-mail викладача	yurii.hulianych@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	180, 6 кредитів ECTS
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	

2. Анотація до навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна створена для реалізації педагогічних завдань на сучасному рівні професіоналізму у вивченні музичного інструментарію та в розкритті проблем зародження, розвитку та функціонування всього грандіозного музичного організму, який представляють музичні інструменти. Музичні інструменти – матеріальні представники того виду мистецтва, який серед усіх інших можна визначити як найбільш невловимий і абстрактний. Предметом вивчення може і повинен бути не лише окремий зразок музичних інструментів чи їх характерний для даної історичної епохи чи місцевості комплект – тобто, ансамбль чи оркестр; вивченню підлягають як технічні та виразові можливості музичних інструментів, так і сфера їх застосування й побутування. Більше того: інструментознавство охоплює й проблематику технічного поєднання між собою звучань окремих музичних інструментів, що логічно приводить до проблем фіксації нотного матеріалу в партитурах та збереження виконавських реліктів, що вдалося зафіксувати збирачами-фольклористами від носіїв інструментальної музики у фонографії.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета викладання курсу «Інструментознавство, інструментовка та аранжування» полягає в успішному засвоєнні студентами знань із інструментарію оркестрів різних складів, його історичної еволюції від появи до сучасного стану, конструкції інструментів їх різновидів, художніх можливостей, прийомів виконання з формами застосування інструментів у різних складах оркестрових груп.

Вивчення даної дисципліни дає змогу сформувати у студента-бакалавра еволюційно-історичний підхід до розуміння культури народного музикування, поняття про характерні особливості, художні можливості та практичне застосування музичного інструментарію.

Завдання – у результаті вивчення дисципліни «Інструментознавство, інструментовка та аранжування» студенти повинні:

знати:

- історію виникнення та походження музичних інструментів, процес їх становлення і розвитку;
- методологію і методику дослідження музичних інструментів;
- класифікацію музичних інструментів за системою Е.Горнбостля – К.Закса та іншими можливими системами класифікації;
- професійно і вільно оперувати термінологією методичної оркестрової літератури;
- основні завдання та досягнення сучасних етноорганологічних досліджень;
- основні типи і види оркестрів та їх застосування на різних етапах;
- основні прийоми, оркестровки та аранжировки інструментальних творів для оркестру народних інструментів.

вміти:

- аналізувати історичні процеси, які визначили напрями формування та розвитку музичного інструменталізму;
- аналізувати літературу з питання дослідження музичних інструментів, і на цій основі здійснювати порівняльні, етносоціологічні розгляди зразків і явищ музичних інструментів;
- професійно і вільно оперувати термінологією методичної оркестрової літератури;
- на належному методичному рівні проводити заняття в оркестровому класі, а також професійно робити інструментовки та переклади для оркестрів різних типів;
- вільно володіти характерними особливостями групи інструментів оркестру народних інструментів;
- вміло читати та відтворювати на фортепіано оркестрову чи ансамблеву партитуру.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 2. Здатність розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 14. Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 15. Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій.

Фахові компетентності спеціальності (ФК)

ФК 2. Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності.

ФК 3. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.

ФК 4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

ФК 5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.

ФК 6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

ФК 7. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

ФК 9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.

ФК 12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

ФК 15. Здатність здійснювати менеджерську та аранжувальну діяльність в сфері музичного мистецтва.

ФК 17. Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології виконавської та педагогічної діяльності.

Програмні результати навчання

ПР 8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПР 9. Демонструвати володіння теоретичними та практичними основами інструментування, аранжування музики та композиції, вміння здійснювати переклад музичних творів для різних колективів (оркестру, ансамблю).

ПР 10. Володіти базовими знаннями, практичними навичками організаційної та творчої роботи з ансамблевим колективом.

ПР 11. Застосовувати теоретичні знання та навички в менеджерській та аранжувальній практичній діяльності.

Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
семінарські заняття / практичні / лабораторні	40
самостійна робота	120

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
V - VIII	<u>025 Музичне</u> <u>мистецтво</u>	III - IV	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	Практичні/ семінарські заняття	самостійна робота
Змістовий модуль 1. Характеристика інструментарію оркестру народних інструментів, діапазон, принципи звуковидобування.			
Тема 1. Предмет інструментовки і перекладу.	2		4
Тема 2. Завдання курсу.		2	6
Тема 3. Характеристика інструментів струнної групи.	2	2	8
Тема 4. Характеристика групи баянів-акордеонів.	2	2	6
Тема 5. Діапазон, тембр, технічні можливості дерев'яно-духових інструментів.	2		6
Тема 6. Оркестрова педалізація, поліфонія, контрапункт тощо.	2		4
Тема 7. Характеристика кобзових інструментів, бандури, цимбалів та групи ударних інструментів.	2	2	6
Змістовий модуль 2. Прийоми та методи інструментовки та аранжировки інструментальних та вокальних творів для оркестру народних інструментів.			
Тема 1. Прийоми інструментовки музичного твору для оркестру народних інструментів.	2	2	8
Тема 2. Інструментовка музичного твору для соліста-інструменталіста з оркестром народних інструментів.	2	4	10
Тема 3. Аранжировка та переклад музичних творів для соліста-вокаліста, хору з оркестром народних інструментів.	2	4	10
Тема 4. Написання оркестрових партитур для троїстих музик, інструментальних ансамблів та шкільних оркестрових груп.	2	6	12
Тема 5. Багатоголосся поліфонічного складу.		2	6
Тема 6. Динаміка, артикуляція. Оркестрова ритміка.		4	4
Тема 7. Переклад фортепіанної фактури в оркестрову.	2	4	10
Тема 8. Переклад симфонічних творів для оркестру народних інструментів.	2	4	12
Тема 9. Оркестрова обробка народних пісень.	2	2	8

5. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	
Вимоги до письмових робіт	У письмовій контрольній роботі розглядаються питання, опрацьовані на лекціях та самостійно. Їх проведення дозволяє оцінити якість засвоєння студентами теоретичного матеріалу. Контрольна робота виконується у формі письмових теоретичних питань. Оцінюється від 1 до 10 балів.
Семінарські заняття	немає
Умови допуску до підсумкового контролю	Опрацювання матеріалу курсу. Усні відповіді на практичних заняттях.
Підсумковий контроль	Екзамен. Комбінована форма здачі.

6. Політика навчальної дисципліни

Політика курсу спрямована на те, щоб забезпечити студентам відповідні знання, уміння та навички, які дозволять їм якісно та фахово проводити музично-творчу діяльність. Особлива увага звертається на розвиток професійних якостей, самовдосконалення, розвитку аналітичного мислення та організаторських здібностей.

У взаємовідносинах «викладач–студент» провідними є загальні морально-етичні принципи та правила поведінки, відповідно до Кодексу честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», ухваленого Конференцією трудового колективу ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» 29 грудня 2015 року.

Відвідування занять.

Пропуски здійснюються у вигляді відпрацювання (здачі) практичних занять, підготовки індивідуальних творчих завдань (проєктів, презентацій, рефератів) та опрацюванні літератури із лекційного курсу

Неформальна освіта:

Неформальна освіта регулюються Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)

<https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

Рекомендована література

1. Баран Т. Концертні твори для ансамблю цимбалістів з сопілкою в аранжуванні Тараса Барана. Навчально-методичний посібник. Зб.-І. Львів.: ТЗОВ «Видавнича фірма «Афіша». 2017. 104 с.
2. Баран Т. Концертні твори для ансамблю цимбалістів з сопілкою в аранжуванні Тараса Барана. Навчально-методичний посібник. Зб. – ІІ. Львів. : ТЗОВ «Видавнича фірма «Афіша»». 2017. 72 с.
3. Бойко А. Твори для оркестру народних інструментів. Київ. 2017. 60 с.
4. Ващенко Г. “Загальні методи навчання”. Підручник для педагогів. Видання перше. К.: Українська Видавнича Спілка, 1997. 441 с.
5. Воеводин В. Пособие для руководителя студенческого оркестра народных инструментов. К. : Гос. метод. центр учеб. заве-дений к-ри и ис-в, 2003. 143 с.
6. Гайденок А.П. Инструментознаство та основи теорії інструментування: Підручник. Х. : Майдан, 2010. 156 с.
7. Голючек М. Музичні твори Василя Попадюка. Київ: 2015. 68 с.
8. Голючек М., Мотузок Д. Грає ансамбль «Будьмо». Репертуарний збірник Ч. – 1. Київ: 2021. 64 с.
9. Голючек М., Мотузок Д. Грає ансамбль «Будьмо». Репертуарний збірник Ч. – 2. Київ: 2021. 70 с.
10. Гуцал В. Грає оркестр українських народних музичних інструментів. К. : Мистецтво, 1978. 168 с.
11. Давидов М. Київська академічна школа народно-інструментального мистецтва. К.: НМАУ, 1998. 229 с.
12. Давидов М. Київська академічна школа народно-інструментального мистецтва: посібник. К. : НМАУ, 1998. 224 с.
13. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. К.: Академвидав, 2004. 352 с.
14. Дрожниця Л. Оригінальний репертуар оркестрів народних інструментів УРСР (1930 – 1970 рр.). Л., 1982. 39 с.
15. Іваницький А. Українська народна музична творчість. К.: Муз.Україна, 1990. 336 с.
16. Іваницький А. Українська народна музична творчість: навч. посіб. /під ред. М. Поплавського / М-во культури і мистецтв України; КНУКіМ. – [2-е вид., допрацьоване]. К. : Музична Україна, 1999. 222 с.
17. Іванов П. Оркестр українських народних інструментів. К.: Муз.Україна, 1981. 112 с.
18. Камінський О. Музична палітра Олега Камінського (Вибрані твори для оркестру народної музики). Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2015. 88 с.
19. Орел С. Вибрані твори. Том І. Надвірна: 2013. 176 с.
20. Польовий Ю. П’єси для народного оркестру. Львів: «ОліС-плюс» 2002. 120 с.
21. Польовий Ю. Композиції для оркестру трієстої музики: «ОліС-плюс» 2008. 136 с.
22. Стахів Р. Педагогічний репертуар для народних інструментів: навчально-репертуарний збірник / Редактори-упорядники А.Душний, В.Шафета. Вип.2. Дрогобич: Просвіт, 2013. 40 с.

23. Терпелюк П. Моя Гуцулія Ч V [упор. та вступ. ст.: Н.Никорак, Л.Никорак]. Івано-Франківськ, 2015, 120 с.
24. Черепанин М., Булда М. Аранжування та обробки концертних творів для двох акордеонів / Навч. Посібник. Івано-Франківськ: 2002. 130 с.
25. Філоненко Л., Німилович О. Фольклористична діяльність Михайла Тимофіїва. Івано-Франківськ: «Місто НВ», 2012. 196 с.
26. Luta Valeriu. Ansambluri. Chisinau: Grafema Libris, 2015. 132 p.

Викладачі

доц. Гулянич Ю. М.